

RAKI TEE 5 PUITTAIMESTIKU HALJASTUSLIK HINNANG

Koostaja:
JAANA TULK
12.03.2020 a
Tallinn

Raki tee 5 puittaimestiku haljastuslik hinnang

Sissejuhatus

Hinnangu ala asub Rae vallas Rae külas külas aadressil Raki tee 5. Hinnangu teostamiseks vajalikud välitööd viidi läbi märtsi kuus 2020. aastal. Välitööd teostas ja hinnangu koostas Jaana Tulk (Visioon Haljastus).

1. Metoodika

Töö käigus tuvastati vaadeldaval alal kasvavad puittaimed – määrati alal kasvavate puittaimede liik, nende keskmine tüve läbimõõt (~1,3 m kõrguselt) ning iga puuliigi puhul vastav haljastuslik väärtusklass antud ning selle väärtusklassi osakaal vastavat liiki puude osas. Tulemused on toodud puittaimede nimekirjas (Tabel 1). Alusplaanile kanti vastavalt haljastusliku objekti võra projektsiooni kontuur, mille juurde kirjutati haljastuslikku objekti tähistav number. Vastaval alal kasvavate puittaimede peamine haljastuslik väärtus on haljastusliku hinnangu plaanil märgitud vastava värviga:

III väärtusklass – rohelise värviga

IV väärtusklass – kollase värviga

Puude haljastusliku väärtuse hindamiseks antud kohal võeti aluseks enimkasutatud viieastmelised skaalad (LISA 1 “Puude haljastusliku väärtuse hindamise skaala”). Põõsaste hindamisel lähtuti samalaadsest loogikast. Puittaimede haljastusliku väärtuse määramisel on võetud arvesse esmajärjekorras puittaimede tervislikku seisukorda ning vigastusi, kuid ka nende dekoratiivsust (nt võra kompaktsust, ulatust, liigiomasust), liigi sobivust kasvukeskkonda, üldist väärtust haljastuses (pikaajalisus ja sobivus haljastusse) ning kasvuperspektiivi antud asukohas (nt valguse ja kasvuruumi olemasolu, konkureerimine kõrvalasuvate puittaimedega) ning samuti ka vanust puittaimede liigist lähtuvalt.

Hiljem koostati nimekiri hinnataval alal asuvate puittaimede taksonite kohta, kus on märgitud puittaimede liiginimi eesti- ja ladinakeeles ning liigi kodumaisus.

2. Puittaimestiku üldandmed

Vaadeldav ala ja puistu asub piirkonnas, kus asetsevad alaliselt (tugevasti) liigniisked küllastunud turvastunud mullad (Go1), liigniiskus on tingitud kõrgeist põhjaveest, mis kevadel ja sügisel ulatub maapinnani. Kinnistu kirde-lääneosas asuvad ajutiselt liigniisked gleistunud leostunud mullad (Kog) (allikas Maa-Ameti goeportaal).

Hinnangu tegemise ajal oli valdav osa kinnistust tugevalt liigniiske – vesi oli maapinnani kogu alal – puude ja kõrgemate mätaste vaheline ala on vee all. Kinnistut läbib kraav, kuid välitööde teostamise ajal oli kraavi mõju pinnasest liigvee ära juhtimisel vähene. Mõnevõrra kuivem, kuid siiski liigniiske ja pehme pinnasega on ala kirde-lääneosa.

Nii nagu ala jaguneb liigniiskuse ja mullastiku tüübi poolest mõneti kaheks, on erinevused ka taimestikus. Enamikul alast (tugevasti liigniiske ala) on domineerivaks puuliigiks sookask, vähesel määral pakuvad liigirikkust paiguti esinevad harilikud haavad, hallid lepad, põõsarindes harilikud toomingad ja pajud- liigid, mis suudavad kasvada tugevalt liigniiskes pinnases. Suurem osa puid on nooremas keskeas, ohtralt esineb ka nooremaid puid, vanemaid puid on vähe. Alustaimestik domineerivad kõrrelised.

Ala kirde-lääneosas, väiksel siilul, kus on mõnevõrra kuivem, aga domineerib hoopis harilik sarapuu. Sarapuupõõsaste vahel kasvab siin-seal üksikuid toomingaid ja pajusid. Alustaimestik on liigivaene ja domineerivad osjad.

Hõredalt esineb ka puude noort järelkasvu, 0,5-1,5 m kõrguseid võrseid. Seda nii sookaskede kui ka toomingate, paljude ja leppade osas.

Puittaimede täpne loend on toodud tabelis 1, taksonite nimi ja kodumaisus on toodud tabelis 2. Kõik identifitseeritud taksonid on kodumaised.

Tabel 1. Haljastuslike objektide nimekiri

Jrk nr	Puittaimede nimetus	Hindamis-objekt	Rinnas-läbimõõt, cm	Väärtus-klass	Märkused
1	Harilik sarapuu, harilik toomingas, paju prk	Põõsaste rühm/põõsastik	Kuni 15, keskmiselt 5	III	Domineerib harilik sarapuu - harilik sarapuu ~80%, ülejäänud kokku ~20%. Harilik sarapuu enamjaolt III väärtusklass, ülejäänud peamiselt IV väärtusklass, üksikud V väärtusklass. Säilitada võiks sarapuud.
2	Sookask, hall lepp, harilik haab, harilik sarapuu, harilik toomingas, paju prk	Puude rühm/puistu	Kuni 35, keskmiselt 15	IV	Sookask ~80%, ülejäänud kokku ~20%. Orienteeruvalt 80% on IV väärtusklass, ülejäänud V väärtusklass. Osa puid võiks säilitada gruppideks, kui võimalik kasvutingimused tagada

Tabel 2. Puittaimede taksonite nimekiri

Nr	Kodumaisus	Taksoni eestikeelne nimi	Taksoni teaduslik nimi
1	+	Haab, harilik	<i>Populus tremula</i>
2	+	Kask, soo-	<i>Betula pubescens</i>
3	+	Lepp, hall (valge)	<i>Alnus incana</i>
4	+	Paju, prk	<i>Salix sp</i>
5	+	Sarapuu, harilik	<i>Corylus avellana</i>
6	+	Toomingas, harilik	<i>Prunus padus</i>

3. Puittaimede haljastusväärtus

Vaadeldaval alal I väärtusklassi (eriti väärtuslikke) ega II väärtusklassi (väärtuslikke) puittaimi ei kasva.

III väärtusklaas ehk haljastuslikult olulised on enamik sarapuupõõsaid. III väärtusklassi ehk haljastuslikult olulisi puid alal ei kasva. Suur osa alal kasvavaid puittaimi on haljastuslikult väheväärtuslikud – tegemist on tugevalt liigniiskes keskkonnas kasvanud metsaga, kus puudel on võra kidur, kasvutingimused kehvad ja konkurents tugev, puud kasvavad vähemal või rohkemal määral allasurutud seisundis ning levinud on lühiealised puuliigid, mis haljastuses ei

ole kõrgelt hinnatud. Osadel puudel on tüves ja juurtes mädanikud. Alal esineb murdunud ja pikali vajanud puid, millest enamik noored puud. Enamiku alal kasvavate puude efekt haljastuses seisneb biomassis.

Sookased kuuluvad hinnanguliselt 80% ulatuses IV väärtusklassi ja 20% ulatuses V väärtusklassi. Enamik sookaskesid on kasvanud tihedalt koos, allasurutud seisundis. Sellest tulenevalt on enamikul puudel võrad kidurad või kidurapoolsed. Kuigi niiskuslembene puuliik, on tugevalt liigniiskes pinnases puude kasvutingimused rasked. Osadel puudel on ka juured ja juurekaelad paljandunud. Mõnel puul on tüvel näha taelikuid. Arvestades eelnevat ja ka seda, et sookased on suhteliselt lühiealised puud, on enamik sookaskesid hinnatud IV väärtusklassi. V väärtusklassi kuuluvad puud, millel on tüves suuremad vigastused ja mädanikukolded või mis on osaliselt kuivanud.

Paiguti esineb ka halli leppa. Hallid lepad on noored ning sarnaselt enamiku sookaskedega kuuluvad IV väärtusklassi.

Paiguti esineb ka harilikke haabasid, mõned puud nendest on keskmises eas, nendele lisaks kasvab mõnes kohas ka noori harilikke haabu. Kuigi otseselt väliseid tunnuseid harilikel haabadel ei ole, on vanematel puudel tihti tüves mädanikud. Siiski on enamik harilikke haabasid IV väärtusklassi kuuluvad.

Harilikud sarapuud on orienteeruvalt 80% ulatuses III väärtusklassi kuuluvad ning 20% ulatuses IV väärtusklassi kuuluvad. Ülejäänud, sarapuude vahel kasvavad toomingad ja pajud on enamjaolt IV väärtusklassi kuuluvad, kuid osad vanad või vigastatud tüvega põõsad kuuluvad V väärtusklassi.

Liigiliselt on enim esindatud sookask, lisaks kasvab mõnes kohas ka halli leppa, siin-seal kasvab harilikke haabasid ning harilikke toomingaid ja pajusid. Enamik puid on nooremas eas, kuid kasvavad suhteliselt nigelates kasvutingimustes. Ala kirde-lääneosas domineerib harilik sarapuu, kasvavad ka üksikud pajud ja toomingad.

4. Järeldused ja ettepanekud

Tegemist on liigniiske alaga, mida vähesel määral on kuivendatud ning kus puittaimestikust domineerivad sookased. Paiguti esineb ka harilikku haaba, halli leppa, harilikku toomingat, pajusid ning väiksel osal alal ka harilikku sarapuud. Puudevaheline konkurents on tugev.

Säilitamist vääriks harilikud sarapuud, mis on hinnatud III väärtusklassi (haljastuslik objekt nr 1). Sarapuude asukohast tulenevalt on neil lisandväärtus kahe kinnistu vahelise haljasribana. Vajadusel saab harilike sarapuude põõsaid mõnevõrra kärpida, samuti eemaldada vanemaid harusid, mis võivad murduda. Harilik sarapuu uueneb kannuvõsust suhteliselt edukalt.

Sookased, hallid lepad ja harilikud haavad võiks säilitada gruppideni seal, kus see osutub võimalikuks (haljastuslik objekt nr 2). Üksikute puude, samuti väiksemate, mõnest puust koosnevate, puude rühmade säilitamine ei anna suure tõenäosusega tulemust ning sellised puud tihti kuivavad või osutuvad tormihellaks. Tugevalt liigniiskes pinnases kasvanud puude juured on üsna pindmised. Kuna ilmselgelt pinnast tuleb kuivendada, peavad puud kohanema muutunud veerežiimiga. Seega, mida suuremate gruppideni on võimalik puid säilitada, seda rohkem on puude senised kasvutingimused tagatud ning seda suurem on tõenäosus vältida puude kuivamist ja murdumist või pikali vajumist tulevikus.

Enamik alal kasvavaid sookaski, halle leppasid, harilikke haabasid, harilikke toomingaid ja pajusid on haljastuslikult väheväärtuslikud (IV väärtusklass), kui suhteliselt lühiealised, kehvades kasvutingimustest ja suuresti allasurunud seisundis ning ka haljastuses üldiselt väheväärtuslikuks peetavat liiki puud. Siiski on antud liigid kohastunud liigniiskes pinnases kasvama, samuti on tegemist enamjaolt noorte puudega, mistõttu on need puud suuremate rühmadena antud alal biomassi eesmärgil säilitatavad, kuid seda eeldusel, et pinnase tõstmise kõigis ei jää puude juured ja juurekael hapnikupuudusesse. Säilitatavate puude rühmade hulgast tuleks siiski likvideerida silmnähtavalt kuivanud ja vigastatud tüvedega puud, samuti tuleks ennetavalt likvideerida puud, mille juuri ei õnnestu kaevetöödest säästa.

Pinnase tõstmisel tuleb arvestada, et pinnase tõstmine rohkem kui 20 cm puude juurestiku ja juurekaela alal põhjustab puudele mädanike teket ja juurestiku hukkumise. Pinnase tõstmisel suuremal määral tasub kaaluda puude säilitamise mõistlikkust, kuna puud võivad muutuda ohtlikuks ja hukkuda. Võimalusel tuleks vältida pinnase suurel määral tõstmist ka harilike sarapuude juures, kuid teatud piirini pinnast tõstes on võimalik sarapuid siiski säilitada ning seetõttu nende likvideerimine põhjendatud ei ole, kuna sarapuud suudavad uueneda nii vegetatiivselt kui ka pistikokstest ning osade harude hukkumisel on tõenäosus uute, vegetatiivsete võrsete kasvamiseks.

Kaevetööde teostamisel säilitamisele kuuluvate puude lähistel, tuleb kindlasti arvestada säilitatavate puude juurte ulatusega (ligikaudu võra ulatuse projektsioon maapinnal), et neid mitte vigastada, muidu puud jäävad kiratsema ja hukkuvad. Samuti on oluline vältida

töömashinate sõidust ja materjalide ladustamisest tekkivat pinnase tihenemist puude juurestikuvööndis, mis viib puujuurte õhupuudusesse jäämise.

Ka põõsaste eemaldamisel ja võsariel tuleks arvestada lindude pesitsusperioodiga, aktiivseim aeg on kevadest suve keskpaigani.

5. Alal kasvavate kaitstavate loodusobjektide liik ja kaitsekategooria

Vaadeldaval alal kaitstavaid puittaimi ei tuvastatud.

Kokkuvõte

Tegemist on liigniiske alaga, kus kasvavad niiskuslembesed, kuid lühiealised puittaimede liigid. Vaadeldaval alal I väärtusklassi (eriti väärtuslikke) ega II väärtusklassi (väärtuslikke) puittaimi ei kasva. Vaadeldavala alal III väärtusklassi (olulisi) puid ei kasva, kuid III väärtusklassi ehk haljastuslikult oluliseks on hinnatud sarapuupõõsad. Enamik alal kasvavaid sookaski, halle leppasid, harilikke haabasid, harilikke toomingaid ja pajasid on haljastuslikult väheväärtuslikud (IV väärtusklass), kui suhteliselt lühiealised, kehvades kasvutingimustest ja suuresti allasurutud seisundis ning ka haljastuses üldiselt väheväärtuslikuks peetavad liigid. Siiski on antud liigid kohastunud liigniiskes pinnases kasvama, samuti on tegemist enamjaolt noorte puudega, mistõttu on need puud suuremate rühmadena antud alal biomassi eesmärgil säilitatavad, kuid seda eeldusel, et pinnase tõstmise kõigus ei jää puude juured ja juurekael hapnikupuudusesse. Säilitatavate puude rühmade hulgast tuleks siiski likvideerida silmnähtavalt kuivanud ja vigastatud tüvedega puud, samuti tuleks ennetavalt likvideerida puud, mille juuri ei õnnestu kaevetöödest säästa.

Tallinnas, 12.03.2020

Koostaja Visioon Haljastus:

(allkirjastatud digitaalselt)

Jaana Tulk, tel +372 5657 7899, jaana@visioonhaljastus.ee

Lisad:

1. Puude haljastusliku väärtuse hindamise skaala
3. Puittaimestiku haljastusliku hinnangu skeem

LISA 2. Puittaimede haljastusliku väärtuse hindamise skaala

Eriti väärtuslik puu (I väärtusklass) – puu, mis tuleb kindlasti säilitada. Pikealiste ja haigustele vastupidavate liikide dekoratiivsed, terved ning eriti silmapaistvad eksemplarid. Dendroloogilised haruldused. Kaitsealune puu.

Väärtuslik puu (II väärtusklass) – puu, mis tuleks säilitada. Pikealist liiki puu, mis on dekoratiivne ning mehhaanilistest vigastustest ja haigustest kahjustamata.

Oluline puu (III väärtusklass) – puu mis sobitub antud kasvukeskkonda ja mis tuleks võimalusel säilitada. Pikealist liiki puu, mis on väheste vigastustega või kahjustustega. Pigem lühiajalist liiki puu, kuid mis on dekoratiivne ja heas seisukorras.

Väheväärtuslik puu (IV väärtusklass) – puu, mille võib likvideerida ja asendada. Puu, mille põhiline väärtus seisneb biomassis. Puu, mis ei ole (enam) dekoratiivne. Puu, mis on allasurutud seisundis või kidur. Puu, mis on oma eluea lõpul kas vanuse või kahjustuse tõttu, kuid ei ole veel ohtlik. Puu, millel antud asukohas on vähene kasvuperspektiiv.

Väärtuse kaotanud ja/või ohtlik puu (V väärtusklass) – puu, mis tuleks likvideerida. Puu, mis on haige või ohtlik, tugevasti kahjustunud, kuivanud või kasvab väga allasurutud seisundis. Antud kasvukohas perspektiivitu puu.